

High Artal

HOLNAP-VASÁRNAP

VÉGH ANTAL

A „Holnap-vasárnap”-hoz

Egy kezdő színpadi szerző az utolsó pillanatig se hiszi: mégis megtörténhet, hogy bemutatásra kerül a darabja.

Hosszú út vezetett a Kecskeméti Katona József Színház öreg deszkáira.

A dráma magvát pár évvel ezelőtt az első kötetemben — a Korai szívárványban — megjelent „Fekete bárány bűne” című novellámban fogalmaztam meg legelőször.

Azóta magamban hurcolom a témát, formálva akarva-akaratlanul tűnődtem, spekuláltam rajta, megpróbáltam belőle színdarabot írni. Azóta, ha nem is egyfolytában, de mind a mai napig szüntelen írtam, írom a „Holnap vasárnap”-ot. Nem tudom hányadik változat ez a mostani.

Többekkel elolvastattam. Volt, aki azt mondta: ő még ilyen parasztdarabot nem olvasott. Valaki pedig elvesztette kéziratomat, taxiban felejtette; kérem-é, hogy sajtó útján darabom „íránt” országos körözést adjanak ki.

Nem kértem.

Volt, aki javasolta, írjam át. Igen ám, de az átírás után az volt a véleménye: elveszett a darabból az, ami miatt érdemes

lenne színházban bemutatni. Hiába mondtam, hogy nincs semmi baj, nem vezett el semmi, mert nekem a régi változatból van még egy példányom...

Amikor végre színházhoz került a darab és a kecskemétiekkel tárgyalni kezdtem, meglepődtem. Olyan őszintén, olyan korrektül beszéltek velem. A „tárgyalások” után a darab rendezőjével, Turián Györggyel és Osztovits Levente dramaturggal még egy nagy eszmecsere volt, aztán Osztovitssal Szigligetre mentünk végleges formába önteni a drámát.

Aligha volt még ilyen kellemes, szinte felüdülést hozó munkám, mint az a szigligeti.

Osztovits nem akart velem új darabot írni, nem akarta belefogalmaztatni a drámába a maga gondolatait, de ő tudta azt, amit én nem: a színpadot.

Így fogalmazódott meg végleges formában a „Holnap — vasárnap”. Részt vettem a darab olvasópróbáján, soha nem felejttem el, hogy fogadott az igazgató, rendező, a darab hét szereplője. Radó igazgatóval — nem az én drámám okán, — évekkkel ezelőtt egy „öldöklő” vitám volt. És most? Elő se hozakodtunk régi dolgokkal.

A szereplők? Nem hiszem, hogy játszották volna, mennyire érdekli őket a drámám. Nagyon jól esett az a két órára tervezett, de négy órát tartó „próba” ahol egymás szavába vágva mondtuk a magunkét, miután megegyeztünk, hogy itt nincs udvarias mézes-mázos simogatás, akinek valami nem tetszik szól, keményen, őszintén és én azt is jónéven veszem, ha valahonnan egy „és”-t kihúzatnak velem, ha attól jobb lesz a darab.

Nekem már csak azért is megérte ez a színdarab: megismerkedtem és barátságot kötöttem olyan emberekkel, akikhez a „Holnap — vasárnap” nélkül nem jutottam volna közel. Radó, Turián, Osztovits, Moór Mariann, Csomós Mari, Mojzes Mária, Fekete Tibor, Piróth Gyula, Jánoky Sanyi bácsi, Major Pali, ilyen lelkes társasággal öröm együtt dolgozni.

Ami a drámára vonatkozik? Arról nincs mit mondanom; ugyanis a színpadon dől el minden!

És a közönség véleménye számít; nem az én szerényen, vagy, hetvenkedve megfogalmazott nyilatkozatom.

Végh Antal

TURIÁN GYÖRGY

Rendezői jegyzetek

Mindig nagy öröm új magyar dráma első bemutatóját színpadra állítani. Sokkal több ez a szokásos rendezésnél. Ilyenkor a rendező, aki már a végleges kézirat kialakításánál is bábáskodott, sokkal nagyobb felelősséget vállal, hiszen a bemutató megvalósításáig dajkaként kell vigyáznia a műre, hogy a szöveg, a színész — élő ember száján, a szituációkba beillesztve is úgy hasson, azt jelentse, amint azt, ismerkedve a darabbal, megálmodta.

Mai színdarab — egy darab élő valóság; és mert a mai emberek mindennapjáról szól, sokkal jobban kell vigyázni minden figura, minden színpadi helyzet, sőt minden egyes mondat hitelére. Nem távoli idő, nem távoli földrész emberei szerepelnek, akikről a közönség ha tud is sokat, de nem mindent; a mai jelen él a színpadon, amiről nemcsak, hogy sok mindent

tud a néző, de benne él. Meglepődve kell rádöbbennie; „igen, hasonló helyzetben voltam, vagy hasonló helyzetet láttam”; „ez a figura hogy hasonlít az ismerősömrre, vagy talán saját-magamra”; gondolkoznia kell a szereplőkkel együtt, mi is lehet a legjobb megoldás, hogyan lehet megtalálnia azt a kiutat, melyet a darab szereplői is keresnek, boldog és tiszta jövőjük reményében.

A „Holnap vasárnap” falun és tanyán játszódik, s így a városi ember számára különösen érdekes, milyen más a mai magyar vidék a régihez képest. Régen város és falu — két külön világ volt. Ma, az elmúlt bő két évtized hatására, a különbségek elmosódtak, a falu élete sokban azonos a városéval, a falusi emberek problémái teljesen hasonlóak a városi emberekéhez. Ez az óriási fejlődés is megmutatkozik a darabban, de a mű kicsengése láttatja a további utat, a további fejlődést, ami mindenkinek még szebb, még jobb életet hoz.

Konkrétan két család — hét ember életét, problémáit ismerjük meg. Hét embert, akik mindannyian sok emberi hibával, tévedéssel, sőt különféle bűnösséggel is vádolhatóak; de ugyanakkor saját igazságérzetük szerint, valmennyiüknek igaza van. Ezekből a „sajátos igazságok”-ból csapnak össze az indulatok és gondolatok, ezek összeütközéséből születik a dráma a színpadon — akárcsak az életben.

És a színdarab során a színpadi — de életből vett — figurák legtöbbje rádöbben arra; nem lehet egyedi igazság szerint élni; s van erejük, hogy szakítva felismert hibáikkal, tévedéseikkel; új, szebb, nemesebb életet kezdjenek.

Turián György

VÉGH ANTAL

HOLNAP-VASÁRNAP

DRÁMA 2 RÉSZBEN

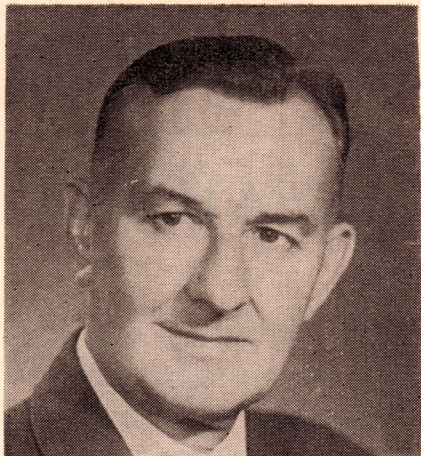
SZEREPLŐK:

Zám János, juhász	<i>Jánoky Sándor</i> Jászai-díjas
Eszter, a felesége	<i>Mojzes Mária</i>
András, az idősebbik fia	<i>Fekete Tibor</i> Jászai-díjas
Dr. Zám Miklós, a kisebbik fiú	<i>Piróth Gyula</i>
Margit, András felesége	<i>Moór Mariann</i>
Gáll László, tsz-elnök	<i>Major Pál</i>
Kati, a lánya	<i>Csomós Mari</i>

Díszlet: **Borcsa István**

Jelmez: **Molnár Gabriella m. v.**

Rendező: **Turián György**

Jánoky Sándor

ZÁM JÁNOS:

„Leszámolunk... akkor
most már jöjjön, aminek
jönni kell... Mindenki fe-
leljen a gyalázataért... ki
mit tett, sorba! ...”

Mojzes Mária

ESZTER:

„...Holnap vasárnap! Reg-
gel bemegyek a faluba.
Imádkozok értük!...”

Moór Mariann

MARGIT:

„... Én mást is akartam az
élettől... nemcsak azt, amit
kaptam... én... én... em-
bereket is akartam magam
körül...”

Fekete Tibor

ANDRÁS:

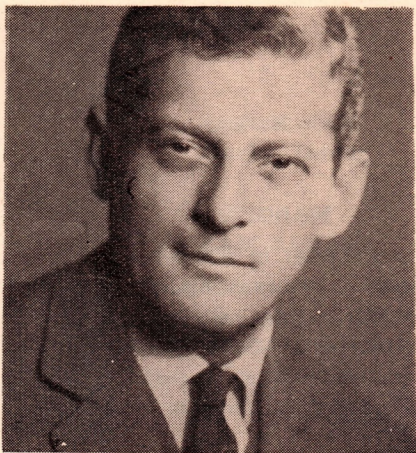
„Hát akkor én itt maradok
magam a tanyán — mi lesz
velem itt egyedül? Kisem-
miztetek... Most mit csi-
náljak, mondjátok meg?”

Major Pál

GÁLL:

„...Együtt lesz a két család... Kézbe vesszük az egész szakramentumot... Segítjük, egyik a másikat!...”

Csomós Mari

KATI:

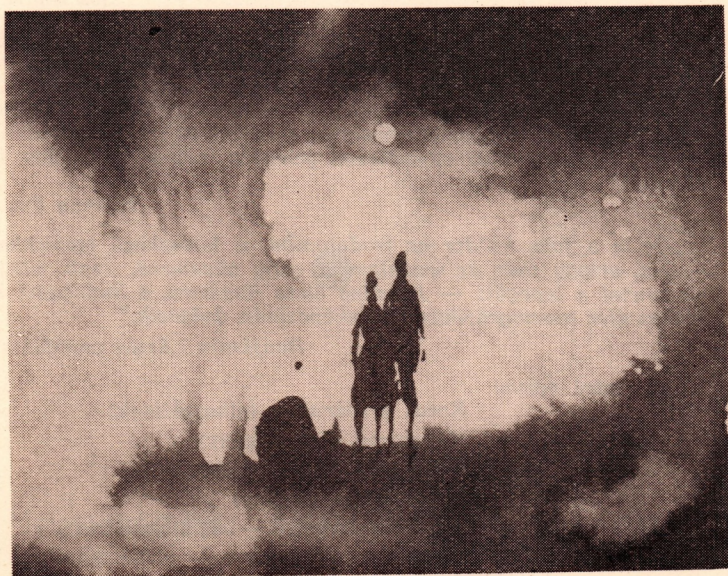
„...én így nem akarok tovább élni... ebben a szégyenben... gyalázatban, amibe belevitt...”

Piróth Gyula

MIKLÓS:

„...mindig úgy éreztem,
mintha valami utánam
nyúlna innen a tanyáról, a
faluból. Innen akartam ma-
gamnak asszonyt!...”

A KRITIKUSOK VÉGH ANTALRÓL

„Végh Antal elbeszélései a megírni való élmények, az égető problémák nagy bőséget s az őszinte kibeszélésre való elszántság szilárdságát mutatják... Egyre fogósabb problémákkal birkózik. Mennél erősebb lesz, a kiröpítő osztály ügyeit annál felelősebben képviseli. Arról a tájról jött, ahol a kurtanemesek nem vállaltak rokonságot az áruló Károlyiakkal; a hűséget az adott szó, meg a rábízott vagyoni iránt kevés juhászoktól tanulta, akik a legvadabb időt is nyugodtan állták. Tudja, hogy az élet nem játék, de a kétkezi emberek életrevalósága, igazságérzete, az élet varázsa, a szépség ígérete változatlanul fogva tartja.”

Kiss Ferenc

„... ha a helyére kellene tennünk, leginkább a novellának abba a sajátosan „magyar” vonulatába helyezhetnénk, amely Mikszáthon kezdődik, s egyrészt Móriczon, másrészt Mórán folytatódik. Végh Antal bizonyára innét, ezektől a mesterektől tanulta a legtöbbet. Így kétségkívül nem túl „modern”; de hagyományossága, amit egyébként szemlátomást tudatosan vállal is, végeredményben becsületesebb, megbízhatóbb, mintha ezt vagy amaszt a „mintát” akarná utánozni, Hemingwayt vagy Salingert, Kafkát vagy a *nouveau roman* modorát, Déry Tibort vagy Mándy Ivánt.”

Rónay György

„Kevesen mutatják meg olyan őszintén a Nyírséget, az átalakuló falut, az átalakuló embereket, az átalakulás nehézségeit, mint Végh Antal.”

Sós Endre

„novelláinak szerkezete világos, szókincse gazdag, gondosan és egyszerűen fogalmaz. Művészi kifejezőképessége leginkább környezet — és tájleírásaiban érvényesül. Elbeszéléseiben a környezet nem pusztán helyszín, a cselekmény földrajzi tartozéka, hanem az atmoszférateremtés eszköze, az írói mondanivaló része. Legsikerültebb elbeszélései jelentős írások, valóságos kis drámák.”

Katona Éva

„Őt is a falu küldte az irodalomba, a következő szavakkal: — Na, eriggy már az irodalomba vagy akárhova, csak itthon ne rontsd a levegőt! — Jelenleg élete főművén, a budapesti éjszakai élet szociográfikus feltérképezésén dolgozik.”

Benjámin László paródiája

Végh Antal művei

Korai szivárvány (elbeszélések)

Kékszemű élet (regény)

Nyugtalan homok (elbeszélések)

Ár és iszap (regény)

Bekötőút (regény — előkészületben)

Csillagösvény (regény — előkészületben)

Előkészületben:

A

kisértet házhoz jön

zenés vígjáték

Bemutató: 1969. febr. 21-én

**NAGY
ÉLMÉNY!**

**RÁDIÓ
ÉS
TELEVÍZIÓ**

Ára: 3,— Ft

Grafika: Gergely István

69. 717 BNYV Kecskemét — F. k.: Nádasdy Ferencné